

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedy Filipa Dienstbiera, soudce Tomáše Langáška a soudkyně Veroniky Juříčkové v právní věci žalobce: **T. P.**, zastoupeného JUDr. Milanem Štembergem, advokátem, sídlem Cyrila Boudy 1444, Kladno, proti žalovanému: **Magistrát hlavního města Prahy**, sídlem Mariánské náměstí 2/2, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 16. 3. 2022, č. j. MHMP 436783/2022, o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 26. 10. 2022, č. j. 18 A 24/2022-36,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalobce **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalovanému **s e n e p ř i z n á v á** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti.

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a řízení před městským soudem

[1] Úřad městské části Praha 16 dne 12. 1. 2022 rozhodnutím dle § 35 odst. 2 zákona č. 269/2021 Sb., o občanských průkazech, z moci úřední ukončil platnost občanského průkazu žalobce ze dne 10. 8. 2021.

[2] Žalovaný na základě žalobcova odvolání změnil rozhodnutí správního orgánu I. stupně tak, že vložil slova „z důvodu nesprávného údaje (nevyhovující podoba osoby)“, ve zbytku žalovaný rozhodnutí správního orgánu I. stupně potvrdil.

[3] Proti rozhodnutí žalovaného brojil žalobce žalobou.

[4] Městský soud shrnul, že spornou je v projednávané věci otázka, zda lze připustit výjimku z požadavku, že při pořizování podoby pro účely fotografie na občanský průkaz musí mít osoba neutrální výraz a zavřená ústa, a zda tento požadavek zakotvený ve vyhlášce není nepřiměřený a bez zákonného důvodu. Konkrétně se soud zabýval otázkou, zda lze připustit, aby se osoba při pořizování podoby pro účel fotografie na občanský průkaz usmívala.

[5] Městský soud nejprve posoudil, zda je ve smyslu čl. 95 Ústavy České republiky důvod pro odmítnutí aplikace § 20 odst. 1 vyhlášky č. 281/2021 Sb., k provedení zákona o občanských průkazech a některých ustanovení zákona o cestovních dokladech a zákona o základních registrech, který stanovuje požadavek, aby osoba při pořizování podoby pro účely občanského průkazu měla neutrální výraz a zavřená ústa. V této souvislosti uvedl, že Ministerstvo vnitra mělo na základě § 71 zákona o občanských průkazech pravomoc vyhlášku vydat, vyhláška byla vydána v souladu se zmocňovacím ustanovením a neporušuje výhradu zákona.

[6] V rámci posouzení případného obsahového rozporu ustanovení vyhlášky se zákonem či ústavním pořádkem shrnul, že žalobce se hlásí jako následovník společnosti Ecclesiae Risorum, přičemž návrh na registraci této společnosti podle zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, byl příslušnými orgány zamítnut. Společnost Ecclesia Risorum tedy není (registrovanou) církví či náboženskou společností, a proto se nemůže dovolávat ochrany dle čl. 16 Listiny základních práv a svobod. Dle městského soudu proto žalobce může realizovat své náboženské přesvědčení uvnitř společenství, stejně jako se může svého přesvědčení dovolávat navenek individuálně, nemůže tak ale bez dalšího činit s odkazem na existenci a učení konkrétní „církve“, jež není jako církev uznána a registrována.

[7] Soud se dále zabýval otázkou, zda § 20 prováděcí vyhlášky č. 281/2021 Sb. není v rozporu se svobodami zaručenými čl. 15 odst. 1 Listiny základních práv a svobod, a nezasahuje tak nepřípustně do žalobcova *fora interna*. Soud v této souvislosti uvažoval o aplikaci výhrady svědomí. Žalobcův požadavek na úsměv na fotografii na občanský průkaz je založen na přesvědčení o „*transcendentní povaze smíchu*“, která žalobci zprostředkuje „*kontakt s Absurdnem*“. Podle žalobce toto vyznání směřuje zejména na úřední příležitosti, při kterých je smích zbytečně potlačován, a to zvláště při pořizování fotografií na osobní doklady.

[8] Městský soud připustil ústavní relevanci výhrady svědomí žalobce, kterou lze spatřovat v samotné kolizi svobody svědomí s jinými právy chráněnými zájmy. Přesvědčení žalobce již ovšem bylo projevem navenek (úsměvem na fotografii na občanském průkazu), čímž se dostalo z „vnitřní sféry“ jednotlivce do sféry vnější, ve které již toto přesvědčení nelze prosazovat neomezeně. Městský soud zdůraznil, že občanský průkaz je veřejnou listinou, kterou osoba, jíž je občanský průkaz vydán, prokazuje svou totožnost a skutečnosti v listině uvedené. Zdůraznil také vážnost s občanským průkazem spojenou. Státní občan České republiky, který je starší 15 let a má na území České republiky trvalý pobyt, má povinnost mít občanský průkaz a nepožádání o vydání občanského průkazu či nepřevzetí občanského průkazu je přestupkem. Rovněž doplnil, že občanský průkaz je prostředkem umožňujícím uložení nebo užití dat potřebných pro elektronickou identifikaci a autentizaci držitele občanského průkazu nebo pro jiné elektronické úkony.

pokračování

[9] V této souvislosti městský soud též zdůraznil, že zákon o občanských průkazech navazuje na nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/1157 o posílení zabezpečení průkazů totožnosti občanů Unie a povolení k pobytu vydávaných občanům Unie a jejich rodinným příslušníkům, kteří vykonávají své právo volného pohybu. Zakomponování biometrických údajů do občanských průkazů znamená zvýšení bezpečnosti a zjednodušení cestování pro občany Evropské unie mezi jejími členskými státy a zabránění padělání dokladů. Zabezpečené osobní doklady mají zajistit výměnu informací v rámci boje proti terorismu a ochraně vnějších hranic EU. Městský soud tedy zdůraznil zájem na pořízení podoby osoby, která bude vyhovovat požadavkům na identifikaci osoby v rámci celé EU. Požadavek je tedy založen na legitimním veřejném zájmu.

[10] Při posuzování naléhavosti žalobcových důvodů k podpoře jeho výhrady městský soud uvedl, že skutečnost, že žalobci bude vydán občanský průkaz, na kterém bude fotografie s jeho neutrálním výrazem, nemá potenciál významně zasáhnout do jeho právní sféry.

[11] K aspektu přesvědčivosti a konzistentnosti tvrzení podporujících výhradu svědomí městský soud uvedl, že z obsahu žaloby není zřejmé, na základě čeho a od jaké doby je žalobce příznivcem přesvědčení o transcendentní povaze smíchu.

[12] Při posuzování společenských dopadů výhrady svědomí soud zdůraznil, že je třeba zohlednit praktický význam požadavku na pořízení podoby osoby s neutrálním výrazem a zavřenými ústy a účel, pro který je takový požadavek stanoven.

[13] Soud nepřisvědčil námitce žalobce, že jeho základní právo na (náboženské) přesvědčení, resp. svobodu svědomí bylo omezeno v rozporu s ústavním pořádkem. Soud neshledal důvod pro neaplikování vyhlášky ve smyslu čl. 95 odst. 1 Ústavy, protože byl vyhláškou vázán. Žalobu proto neshledal důvodnou.

[14] Městský soud žalobu jako nedůvodnou zamítl.

II. Kasační stížnost

[15] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (stěžovatel) kasační stížnost dle § 102 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“).

[16] Stěžovatel namítal, že městský soud se nijak nevypořádal s argumentem, že je nesouladné s náboženskou svobodou, aby své náboženské přesvědčení mohl projevovat pouze v soukromí. Víra stěžovatele spočívá právě v tom, že na úředních dokladech a při úředních záležitostech nemá být smích potlačován.

[17] Městský soud podle stěžovatele nesprávně posoudil právní otázku, neboť preferoval tvrzený veřejný pořádek při vydávání občanského průkazu před náboženskou svobodou jednotlivce.

[18] Stěžovatel namítal, že právo státu na veřejný pořádek nepožívá ústavní ochrany, na rozdíl od práva stěžovatele na náboženskou svobodu. Právo stěžovatele může být omezeno jen tam, kde to stanoví Listina a v jejích mezích. Právo stěžovatele však bylo omezeno podzákonným předpisem. Stěžovatel namítal, že městský soud je připraven poskytnout ochranu právům jen v případě, že to nenarušuje obecný zájem. Tento obecný zájem přitom shledává v jednotnosti výkladu podzákonného předpisu. Listina však zachycuje ochranu práv člověka tak, že práva jsou chráněna vždy, pokud Listina nepřipouští výjimku.

[19] Stěžovatel dále nesouhlasil s názorem, že jeho náboženské vyznání nepřísluší k církvi v právním slova smyslu. Stěžovatel zdůraznil, že jeho svoboda náboženského vyznání požívá ochranu bez ohledu na to, zda jsou věřící organizováni v církvi či nikoli. Stěžovatel nesouhlasil se závěrem, že Církev smíchu není církví, státní orgány jsou povinny právo vykládat ve prospěch svobody náboženského vyznání, tedy v pochybnostech ve prospěch co nejširší náboženské svobody. Stěžovatel označil za mylný, nekorektní a nezákonný názor městského soudu, že náboženské vyznání je jen takové vnitřně organizované společenství, které sdílí hodnoty týkající se náboženského organizování světa, pokud jsou tyto hodnoty obdobné hodnotám obvykle sdíleným ve střeoevropském kontextu. Stěžovatel namítal, že nerozumí tomu, proč náboženské sdružení založené na Absurdnu, s nímž je kontakt zprostředkováván prostřednictvím smíchu, nemůže požívat ochrany.

[20] Městský soud se dle stěžovatele nepřesvědčivě vypořádal s výhradou veřejného pořádku, když požadavek stěžovatele označil za pitvoření, které znemožňuje identifikaci. Úsměv a způsob jeho provedení může být stejně dobrým identifikačním znakem jako barva vlasů. Závěr městského soudu, že úsměv, zejména úsměv s viditelnými zuby ztěžuje identifikaci osoby, není ničím podložen. Stěžovatel je připraven nést následky, pokud občanský průkaz s úsměvem nebude umožňovat strojovou identifikaci.

[21] Stěžovatel navrhl, aby Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

[22] Žalovaný se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Posouzení věci Nejvyšším správním soudem

[23] Nejvyšší správní soud při posuzování kasační stížnosti hodnotil, zda jsou splněny podmínky řízení, přičemž dospěl k závěru, že stížnost má požadované náležitosti, byla podána včas a osobou oprávněnou, a je tedy projednatelná.

[24] Poté přezkoumal napadený rozsudek městského soudu v rozsahu kasační stížnosti a v rámci uplatněných důvodů, ověřil při tom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost **není důvodná**.

[25] Nejvyšší správní soud se nejprve zabýval námitkou nepřezkoumatelnosti rozsudku městského soudu. Nepřezkoumatelnost stěžovatel spatřoval v tom, že se městský soud nevypořádal s námitkou, že je v rozporu se zárukou náboženské svobody, aby projevy náboženského přesvědčení, že smích nemá být při úředních záležitostech potlačován, byly omezovány pouze na soukromý život.

[26] Judikatura zdůrazňuje, že nepřezkoumatelnost rozhodnutí musí být vykládána ve svém skutečném smyslu, jímž je nemožnost určité rozhodnutí přezkoumat (srov. usnesení rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 2. 2008, č. j. 7 Afs 212/2006-74, č. 1566/2008 Sb. NSS). Nepřezkoumatelnost v tomto smyslu však Nejvyšší správní soud u rozsudku městského soudu neshledal. Městský soud v souhrnu vypořádal všechny žalobní námítky a z odůvodnění rozsudku je rovněž seznatelné, na základě jakých úvah ke svým závěrům dospěl. Městský soud odlišil aspekt vnitřní autonomie jednotlivce ve smyslu čl. 15 Listiny základních práv a svobod a vnější projevy náboženského vyznání nebo víry ve smyslu čl. 16 Listiny základních práv a svobod. Při tom dospěl k závěru, že vzhledem k tomu, že Církev smíchu (Ecclesiae Risorum), k níž se stěžovatel hlásí, nebyla registrována

pokračování

jako církev či náboženská společnost ve smyslu zákona č. 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, stěžovatel se nemůže dovolávat ochrany práva dle čl. 16 Listiny základních práv a svobod. Městský soud se tak zabýval možnou aplikací výhrady svědomí ve vztahu ke svobodě myšlení, svědomí a náboženského vyznání zaručené čl. 15 Listiny základních práv a svobod.

[27] Rozsudek městského soudu tedy umožňuje věcný přezkum.

[28] Čl. 9 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod stanoví, že *každý má právo na svobodu myšlení, svědomí a náboženského vyznání; toto právo zahrnuje právo změnit své náboženské vyznání nebo přesvědčení, jakož i svobodu projevovat své náboženské vyznání nebo přesvědčení sám nebo společně s jinými, ať veřejně nebo soukromě, bohoslužbou, vyučováním, prováděním náboženských úkonů a zachováváním obřadů*. Čl. 9 odst. 2 Úmluvy stanoví, že *svoboda projevovat náboženské vyznání a přesvědčení může podléhat jen omezením, která jsou stanovena zákony a která jsou nezbytná v demokratické společnosti v zájmu veřejné bezpečnosti, ochrany veřejného pořádku, zdraví nebo morálky nebo ochrany práv a svobod jiných*.

[29] Podle čl. 15 odst. 1 věty první Listiny základních práv a svobod je *svoboda myšlení, svědomí a náboženského vyznání zaručena*.

[30] Podle čl. 16 odst. 1 Listiny základních práv a svobod *každý má právo svobodně projevovat své náboženství nebo víru buď sám nebo společně s jinými, soukromě nebo veřejně, bohoslužbou, vyučováním, náboženskými úkony nebo zachováváním obřadu*. Podle čl. 16 odst. 4 Listiny základních práv a svobod *výkon těchto práv může být omezen zákonem, jde-li o opatření v demokratické společnosti nezbytná pro ochranu veřejné bezpečnosti a pořádku, zdraví a mravnosti, práv a svobod druhých*.

[31] Podle § 71 písm. j) zákona o občanských průkazech *ministerstvo stanoví vyhláškou požadavky na pořízení podoby osoby, již je občanský průkaz vydáván*.

[32] Podle § 20 odst. 3 věty třetí vyhlášky č. 281/2021 Sb. *musí mít osoba při pořizování podoby neutrální výraz, zavřená ústa a otevřené oči, které nesmí zakrývat vlasy, a její pohled musí směřovat do objektivu*.

[33] Stěžovatel se ohradil proti názoru městského soudu, že náboženské vyznání je jen takové vnitřně organizované společenství, které sdílí hodnoty týkající se náboženského organizování světa, pokud jsou tyto hodnoty obdobné hodnotám obvykle sdíleným ve středoevropském kontextu. Tento názor však městský soud v napadeném rozsudku nevyjádřil, nemůže být tedy v řízení o kasační stížnosti ani předmětem přezkumu.

[34] Stěžovatel se dále ohradil proti závěru městského soudu, že „náboženské vyznání stěžovatele nepřísluší k církvi v právním slova smyslu“. V bodech 26 až 27 svého rozsudku městský soud konstatoval, že společnost Církev smíchu (Ecclesiae Risorum) není registrována dle zákona o církvích a náboženských společnostech, přičemž uvedl, že u takového společenství je vyloučeno dovolávat se ochrany dle čl. 16 Listiny základních práv a svobod. K tomu poukázal na rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 8. 2021, č. j. 5 As 202/2020-43. Nejvyšší správní soud však považuje za podstatné, že tento rozsudek se zabýval svobodou náboženského vyznání v kolektivním aspektu, tedy svobodou náležející společenství. Aplikace závěru vysloveného v souvislosti se svobodou společenství, jež se domáhalo registrace, tedy nebyla v případě stěžovatele přílehavá. V uvedeném rozsudku ostatně Nejvyšší správní soud též konstatoval, že výkon svobody projevovat své náboženské vyznání nebo přesvědčení sám nebo společně s jinými není nutně navázán na

akt registrace. Církví totiž nejsou jen registrované církve a právo svobodně projevovat své náboženství nebo víru sám nebo společně s jinými není podmíněno příslušností k registrované církvi či náboženské společnosti. Registrované církve a náboženské společnosti jsou jen „vyšším stupněm“ existujících církví a náboženských společností.

[35] Se stěžovatelem tedy lze souhlasit v tom ohledu, že svoboda náboženského vyznání požívá ochranu bez ohledu na to, zda je člověk členem (registrované) církve. To však automaticky neznamená, že k ochraně svobody ve smyslu čl. 16 Listiny základních práv a svobod postačí, že jednotlivec projevy svého přesvědčení sám subjektivně považuje za projevy náboženství či víry, ani to neznamená, že jsou takové projevy absolutně neomezitelné.

[36] Vnitřní přesvědčení, které se neprojevuje navenek, je skutečně chráněno absolutně, jak tvrdí stěžovatel. Pokud se však přesvědčení má projevit navenek, judikatura Evropského soudu pro lidská práva při výkladu čl. 9 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod, který v sobě zahrnuje záruku přesvědčení ve světském i náboženském smyslu slova, vyjádřila požadavek, aby vnitřní koncepce, mají-li být chráněny, dosahovaly určité míry přesvědčivosti, vážnosti, soudržnosti a důležitosti (srov. např. rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 6. 11. 2008, stížnost č. 58911/00, ve věci *Leela Förderkreis e. V. a další proti Německu*, ze dne 29. 6. 2007, stížnost č. 15472/02, ve věci *Folgerø a další proti Norsku*, či městským soudem uváděné rozhodnutí ze dne 2. 12. 2021, ve věci *Hermina Geertruida De Wilde proti Nizozemí*, v němž Evropský soud posuzoval, zda lze připustit výjimku z povinnosti nemít na fotografii na osobním dokladu pokrývku hlavy).

[37] Městský soud akceptoval, že se v projednávaném případě na přesvědčení stěžovatele vztahuje ústavní ochrana, a přistoupil k posuzování, zda na základě tohoto přesvědčení stěžovatel může uplatnit výhradu svědomí. Vzhledem k argumentaci účastníků Nejvyšší správní soud nepokládá za nutné se na tomto místě vyjadřovat k otázce, zda přesvědčení stěžovatele skutečně podléhá ochraně podle Úmluvy a Listiny. Úvahy městského soudu, že ani v tomto případě by se stěžovatel nemohl úspěšně dovolat výhrady svědomí, totiž z níže uvedených důvodů obstojí.

[38] Pokud by stěžovatelovo přesvědčení bylo chráněno ustanoveními Listiny – ať už jejím čl. 15 či čl. 16 – uplatnila by se spolu s nimi i výhrada zákona podle čl. 4 odst. 2 Listiny, tedy pravidlo, že meze základních práv mohou být stanoveny pouze zákonem. Ani toto pravidlo by však v posuzované věci nebylo porušeno.

[39] Podle § 71 písm. j) zákona o občanských průkazech je Ministerstvo vnitra zmocněno k tomu, aby vyhláškou stanovilo *požadavky na pořízení podoby osoby, jíž je občanský průkaz vydáván*. Na základě tohoto zmocňovacího ustanovení ministerstvo stanovilo v § 20 odst. 1 vyhlášky č. 281/2021 Sb. pravidlo, že *osoba musí mít při pořizování podoby neutrální výraz, zavřená ústa*. Ústavní soud již ve svém nálezu sp. zn. Pl. ÚS 5/01 ze dne 16. 10. 2001 (N 149/24 SbNU 79; 410/2001 Sb.) vyslovil, že se nejedná o porušení výhrady zákona podle čl. 4 odst. 1 a 2 Listiny, pokud podzákonný právní předpis „konkretizuje problematiku upravenou v základních rysech již samotným zákonem. Opačný závěr, který by požadoval stanovení jakékoliv povinnosti přímo a výhradně zákonem, by zjevně vedl k absurdním důsledkům, a to k popření smyslu sekundární (a v některých případech i primární) normotvorby, jelikož pojmovou součástí každé právní normy je vymezení určitých práv a povinností adresátů normy.“ Jak Ústavní soud dodal v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 43/13 ze dne 25. 3. 2014 (N 39/72 SbNU 439; 77/2014 Sb.), bodě 27, „co se rozumí těmito základními rysy, závisí stejně jako míra

pokračování

přípustnosti takovéto konkretizace na povaze předmětné povinnosti, resp. jí odpovídajícího práva“. V posuzovaném případě ministerstvo mělo podle výslovného zákonného zmocnění stanovit požadavky na pořízení podoby osoby, jíž je občanský průkaz vydáván. Podobou osoby je třeba rozumět primárně fotografické zachycení podoby jejího obličeje, zobrazení obličeje je ostatně rovněž biometrickým údajem, který musí být na občanském průkazu zaznamenán [§ 5 odst. 1 písm. a) bod 10 zákona o občanských průkazech]. V základních rysech je tedy již ze zákona zřejmé, že na občanském průkazu musí být zachycena podoba obličeje dotčené osoby, a že ministerstvo toliko konkretizuje ve své podstatě toliko „technické detaily“ týkající se toho, v jaké podobě má být obličej zachycen – jako je úprava pohledu, vlasů, či právě výrazu tváře. Stanovením požadavku na neutrální výraz ministerstvo nijak nevybočuje ze zákonného zmocnění. Naopak, stanovení tohoto požadavku naplňuje cíle nařízení č. 2019/1157, na něž správně odkázal již městský soud. Podle bodu 32 odůvodnění tohoto nařízení by totiž členské státy měly přijmout veškerá nezbytná opatření k tomu, aby biometrické údaje správně identifikovaly osobu, jíž je průkaz totožnosti vydán. Jak již bylo uvedeno, zobrazení obličeje je takovým biometrickým údajem, a požadavek na jeho zachycení s neutrálním výrazem je způsobilý přispět k tomu, aby zachycená podoba obličeje sloužila ke správné identifikaci osoby. Nejvyšší správní soud tedy shrnuje, že výhrada zákona by nebyla porušena tím, že požadavek na neutrální výraz je výslovně formulován až v citovaném ustanovení vyhlášky, neboť jde o konkretizaci problematiky dostatečně upravené již zákonem.

[40] Městský soud se dále zabýval posouzením, zda lze z důvodu rozporu s vnitřním svědomím stěžovatele akceptovat výjimku z právní povinnosti (zde konkrétně povinnosti mít na fotografii na občanský průkaz neutrální výraz a zavřená ústa). K tomuto posouzení použil kritéria formulovaná Ústavním soudem pro účely posouzení, zda lze svobodu svědomí omezit – ústavní relevance tvrzení, naléhavost důvodů, konzistentnost a přesvědčivost tvrzení a společenské dopady akceptování výhrady svědomí (srov. městským soudem uvedený nálezn Ústavního soudu ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1253/14, k sekulární výhradě svědomí, jenž navazoval na nálezn ze dne 3. 2. 2011, sp. zn. III. ÚS 449/06, týkající se náboženské svobody svědomí).

[41] Kritéria, která městský soud zvažoval v souvislosti s testem možné aplikace výhrady svědomí, obsahově odpovídají kritériím formulovaným judikaturou Evropského soudu pro lidská práva; na judikaturu Evropského soudu pro lidská práva k čl. 9 Úmluvy o ochraně lidských práv a svobod ve svém nálezu sp. zn. I. ÚS 1253/14 Ústavní soud ostatně výslovně odkazuje. Městský soud též výslovně uvedl, že výhradu svědomí lze za určitých podmínek aplikovat z důvodů náboženských i nenáboženských (světských). V této souvislosti tedy Nejvyšší správní soud nepovažuje za podstatné, že městský soud na základě nesprávného argumentu vyloučil aplikaci čl. 16 Listiny základních práv a svobod. Posouzením, zda lze uvažovat o výjimce z právní povinnosti z důvodu rozporu se svědomím či přesvědčením stěžovatele se městský soud totiž zabýval v režimu ochrany dle čl. 15 Listiny základních práv a svobod. Testu, jak jej provedl městský soud, nemá Nejvyšší správní soud co vytknout.

[42] Městský soud správně konstatoval, že výhradou svědomí lze opodstatnit svůj nesouhlas s právní povinností pouze výjimečně a poskytnutá výjimka nemůže být návodem, jak výjimku přeměnit v pravidlo. Toto východisko potvrzuje judikatura Ústavního soudu i Evropského soudu pro lidská práva. Při posouzení dospěl městský soud k závěru, že v projednávané věci nejsou splněna kritéria naléhavosti důvodů stěžovatele a není prokázána přesvědčivost a konzistentnost jeho tvrzení podporujících výhradu svědomí. Městský soud

rovněž uvedl, že poskytnutá výjimka nemůže být v příkrém rozporu s legitimními cíli právní úpravy, a je třeba zohlednit praktický význam požadavku na pořízení podoby člověka s neutrálním výrazem a zavřenými ústy.

[43] Se závěrem městského soudu, že stěžovatelovo právo na přesvědčení, resp. svobodu svědomí nebylo omezeno v rozporu s ústavním pořádkem, Nejvyšší správní soud souhlasí. Smyslem zobrazování podoby fyzické osoby na občanském průkazu je zajistit co nejspolehlivější identifikaci této osoby, a to jak technickými prostředky, tak prostým vizuálním srovnáním. Není důvodu pochybovat, že jiné než neutrální výrazy obličeje mohou tuto identifikaci ztížit. Nejvyšší správní soud neshledal v případě stěžovatele takové okolnosti, které by zásadním způsobem vyžadovaly zachování autonomie stěžovatele a současně umožňovaly zachovat opačně působící veřejný zájem (srov. nález Ústavního soudu ze dne 22. 12. 2015, sp. zn. I. ÚS 1253/14).

IV. Závěr a náklady řízení

[44] Z výše uvedených důvodů Nejvyšší správní soud neshledal kasační stížnost důvodnou, a proto ji podle § 110 odst. 1 věty druhé s. ř. s. zamítl.

[45] O náhradě nákladů řízení Nejvyšší správní soud rozhodl v souladu s § 60 odst. 1 a 7 s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel ve věci neměl úspěch, a proto nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti. Žalovanému v řízení o kasační stížnosti žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti nevznikly, proto soud rozhodl, že se mu náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. prosince 2023

JUDr. Filip Dienstbier, Ph.D.
předseda senátu